

Sygn. akt : II AKa 404/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Beata Basiura
Sędziowie	SSA Robert Kirejew (spr.) SSA Piotr Pośpiech
Protokolant	Agnieszka Przewoźnik

przy udziale Prokuratora Prok. Apel. Andrzeja Kuklisa

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2014 r. sprawy

E. M. z domu K., c. N. i G., ur. (...)
w T.

oskarżonej z art. 148 § 1 kk

na skutek apelacji obrońcy oskarżonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 23 czerwca 2014 r.

sygn. akt. V K 27/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że jako podstawę skazania i wymiaru kary przyjmuje przepis art. 155 kk;
2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;
3. zasądza od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Katowicach) na rzecz adwokata D. W. – Kancelaria Adwokacka w K. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych, w tym 23% VAT tytułem nieopłaconych kosztów obrony z urzędu udzielonej oskarżonej w postępowaniu odwoławczym;
4. zwalnia oskarżoną od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa.

Sygn. akt II AKa 404/14

UZASADNIENIE

E. M. oskarżona została o popełnienie przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. polegającego na tym, że w dniu 28 września 2013 roku w K. przy ul. (...), działając z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia dokonała zabójstwa męża P. M., poprzez zadanie ciosu nożem w plecy i w ten sposób spowodowała u P. M. ranę klutą tylnej powierzchni klatki piersiowej o kanale długości około 10-12 cm przebiegającą prostopadłe do powłok ciała i w głąb, uszkadzającą skórę, tkankę

podskórną, mięśnie, przecinającą VII żebro, opłucną, uszkadzającą i kończącą się w płacie dolnym płuca prawego, której następstwem był zgon P. M..

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 23 czerwca 2014 r., sygn. akt V K 27/14, uznał oskarżoną E. M. za winną tego, że „w dniu 28 września 2013 roku w K. niezachowując reguł ostrożności, przy użyciu noża, nieumyślnie spowodowała śmierć męża P. M., w konsekwencji czego doznał on rany klutej tylnej powierzchni klatki piersiowej o kanale długości około 10-12 cm przebiegającą prostopadle do powłok ciała i w głąb, uszkadzającą skórę, tkankę podskórną, mięśnie, przecinającą VII żebro, opłucną, uszkadzającą i kończącą się w płacie dolnym płuca prawego, której następstwem był zgon, czym wyczerpała znamiona ustawowe przestępstwa z art. 155 § 1 k.k.” i za to na mocy art. 155 § 1 k.k. skazał ją na karę 2 lat pozbawienia wolności. Ponadto na mocy art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonej na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 28 września 2013 roku do dnia 23 czerwca 2014 roku, a także zasądził od Skarbu Państwa wynagrodzenie obrońcy z urzędu oraz zwolnił oskarżoną od ponoszenia kosztów postępowania obciążając nimi Skarb Państwa.

Apelację wniósł wyłącznie obrońca oskarżonej zaskarżając wyrok w części dotyczącej wymierzonej oskarżonej kary i zarzucając jej rażącą surowość polegającą na wymierzeniu kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, co jest konsekwencją tego, iż sąd I instancji nie podjął się zadania postawienia wobec oskarżonej prognozy kryminologicznej, nie uwzględnił w dostatecznym zakresie postawy oskarżonej, jej właściwości i warunków osobistych, dotychczasowego sposobu życia i zachowania się oskarżonej po popełnieniu przestępstwa, które to przesłanki uzasadniają wniosek, że E. M. zasługuje na dobrodziejstwo warunkowego zawieszenia wykonania wymierzonej jej kary pozbawienia wolności. W oparciu o ten zarzut obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez warunkowe zawieszenie wykonania wobec oskarżonej kary 2 lat pozbawienia wolności, uchylenie punktu 2 wyroku i zwolnienia oskarżonej od ponoszenia kosztów postępowania drugoinstancyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja obrońcy nie okazała się zasadna, a wyrok sądu I instancji, po skorygowaniu oczywiście błędnej kwalifikacji prawnej, a także przy uwzględnieniu niedopuszczalności modyfikowania go na niekorzyść oskarżonej, został w pozostałym zakresie utrzymany w mocy.

Opisany wyrok sądu I instancji zaskarżony został jedynie na korzyść oskarżonej i to tylko w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze. Oznacza to, że w zakresie orzeczenia o winie E. M. doszło do tzw. horyzontalnej prawomocności wyroku (patrz np. Andrzej Zachuta: Horyzontalna – pozioma prawomocność przedmiotowej części wyroku, Prokuratura i Prawo z 2006 r., nr 6, str. 115 i nast.). W zaistniałej sytuacji procesowej sąd II instancji nie miał więc możliwości zmiany wyroku co do winy na niekorzyść oskarżonej i nie był uprawniony do kwestionowania prawidłowości przypisania E. M., oskarżonej o popełnienie zbrodni zabójstwa, popełnienia występku nieumyślnego pozbawienia życia pokrzywdzonego.

Nie mogąc podważać ustaleń faktycznych sądu I instancji prowadzących do stwierdzenia, że oskarżona pozbawiła życia swojego męża nieumyślnie, nie sposób jednak nie odnotować, że przyjęta w ślad za wyjaśnieniami oskarżonej wersja wydarzeń wskazująca, że do powstania śmiertelnej rany doszło na skutek nadziania się podnoszącego się z podłogi pokrzywdzonego na nóż trzymany nad jego plecami przez oskarżoną, przy jej bierności i braku zamiaru ugodzenia męża nożem, była wysoce wątpliwa. Jawiła się ona wątpliwą nie tylko w świetle wskazań płynących z doświadczenia życiowego, ale i z uwagi na treść opinii biegłego z zakresu medycyny sądowej konsekwentnie negujących możliwość powstania stwierdzonej u pokrzywdzonego rany w ramach mechanizmu biernego nadziania się na nieufiksowany, jedynie trzymany w ręku nóż, zwłaszcza zważywszy, że doszło przy tym do przecięcia VII żebra. Niemniej jednak jeszcze raz należy podkreślić, że z uwagi na niezaskarżenie wyroku przez oskarżyciela publicznego na niekorzyść oskarżonej, przyjęte przez sąd I instancji ustalenia faktyczne wskazujące na nieumyślność E. M. przy dokonaniu rozpatrywanego czynu stały się ustaleniami powszechnie wiążącymi.

Przyjmując, że oskarżona winna odpowiadać za występki nieumyślnego pozbawienia życia innego człowieka, zamiast zarzucanej jej zbrodni zabójstwa, sąd I instancji zmuszony był dokonać własnego opisu przypisanego E. M. czynu.

Dostrzec można, że uczynił to w sposób nieporadny, zarówno z punktu widzenia językowego („niezachowując”), logicznego (z opisu czynu wynika, że konsekwencją śmierci było doznanie przez pokrzywdzonego konkretnych obrażeń, gdy tymczasem było odwrotnie), jak i prawnego (nie wskazano, czy dopuszczono się czynu w postaci nieumyślności świadomej, czy nieświadomej, wobec czego na korzyść oskarżonej należy przyjąć, iż nie przewidywała ona możliwości popełnienia rozpatrywanego czynu, choć mogła to przewidzieć). Sąd odwoławczy zgodnie z przepisem art. 433 § 1 k.p.k. nie był jednak umocowany, aby dokonywać korekty wskazanych mankamentów opisu czynu przypisanego oskarżonej.

Zaskarżony wyrok należało natomiast zmienić na podstawie art. 455 k.p.k., niezależnie od podniesionych zarzutów i granic środka odwoławczego, poprzez poprawienie oczywiście błędnej kwalifikacji prawnej czynu przyjętego przez sąd I instancji. Sąd Okręgowy jako podstawę prawną skazania i wymiaru kary wskazał przepis art. 155 § 1 k.k., podczas gdy w rzeczywistości przepis art. 155 k.k. nie jest podzielony na paragrafy. Dlatego zmieniono wyrok sądu I instancji w jego punkcie pierwszym, w zakresie przyjętej kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonej, poprzez wyeliminowanie nieistniejącego § 1. Była to zmiana neutralna dla oskarżonej, co czyniło ją możliwą zważywszy na kierunek wniesionego środka odwoławczego.

Przechodząc do rozpatrzenia apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonej należy na wstępie przyznać rację skarżącemu, że z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia (nota bene sporządzonego nie przystającą do powagi sądu czcionką kroju Comic Sans MS) wynika, iż sąd I instancji wymierzając E. M. karę 2 lat pozbawienia wolności w ogóle nie rozważył możliwości warunkowego zawieszenia jej wykonania, jak też nie wskazał, dlaczego taką ewentualność w tym przypadku należało wykluczyć. Trudno także nie zgodzić się z apelującym co do podnoszonych w środku odwoławczym okoliczności wskazujących na możliwość sformułowania wobec oskarżonej pozytywnej prognozy kryminologiczno-społecznej. W istocie dotychczasowy sposób życia E. M., w tym jej uprzednia niekaralność, a także okoliczności popełnienia czynu, stanowiącego reakcję osoby, u której rozpoznano syndrom maltretowanej żony, na wieloletnie negatywne zachowania pokrzywdzonego, jak również zachowanie po popełnieniu przestępstwa – wyrażany żal i nienaganne zachowanie w jednostce penitencjarnej, wskazywać mogą na uzasadnione przypuszczenie, iż pomimo niewykonania kary pozbawienia wolności nie popełniłaby ona w przyszłości przestępstwa. Nie oznacza to jednak, wbrew sugestiom autora apelacji, że samo wysnucie takiej pozytywnej prognozy jest wystarczające dla orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności, jeśli tylko jej wymiar nie przekracza 2 lat.

Po wejściu w życie obecnie obowiązującego Kodeksu karnego z 6 czerwca 1997 roku zwracano uwagę na różnicę w określeniu przesłanek warunkowego zawieszenia wykonania kary ujętych obecnie w art. 69 § 1 i 2 k.k., w porównaniu z poprzednio obowiązującym unormowaniem art. 73 § 1 i 2 k.k. z 1969 roku. Zestawienie tych przepisów pozwala stwierdzić, że ustawodawca aktualnie zrezygnował przy wymienianiu przesłanek zastosowania omawianej instytucji probacyjnej ze wskazania, że warunkowe zawieszenie wykonania kary możliwe jest tylko wówczas, gdy nie sprzeciwiają się temu względy na społeczne oddziaływanie kary. Niemniej jednak w doktrynie podkreślano, że nie oznacza to, iż przesłanka ta nie odgrywa obecnie żadnej roli, gdyż wymierzając karę z warunkowym zawieszeniem jej wykonania sąd bierze pod uwagę wszystkie dyrektywy sądowego wymiaru kary z art. 53 k.k. (tak A. Zoll w: Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz. Tom I pod red. A. Zolla, Zakamycze 2004, teza 3 do art. 69). Pogląd ten dominuje w orzecznictwie Sądu Najwyższego (patrz np. postanowienia z 19 lipca 2006 r., sygn. V KK 174/06, LEX nr 188375 i z dnia 20 listopada 2008 r., sygn. II KK 180/08, Prok. i Pr.-wkl. 2009/3/2 oraz wyrok z dnia 28 października 2008 r., sygn. V KK 141/08, Prok. i Pr.-wkl. 2009/5/20) i podziela go Sąd Apelacyjny w Katowicach orzekający w niniejszej sprawie.

Odnosząc przedstawione zapatrywania prawne do rozpoznawanej sprawy sąd odwoławczy stwierdził, że należało w tym wypadku wziąć pod uwagę charakter dobra naruszonego przestępstwem, tj. najbardziej doniosłego dobra chronionego prawem, jakim było życie osoby najbliższej dla oskarżonej. Konieczne było także uwzględnienie, że E. M. spowodowała śmierć swojego męża znajdując się pod wpływem alkoholu w toku awantury domowej, w trakcie której używała noża. Okoliczności te w ocenie sądu odwoławczego uniemożliwiały przyjęcie, że wymierzenie w stosunku do oskarżonej kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, przy braku jakiegokolwiek innej karnoprawnej reakcji na popełniony czyn, realizowałoby wszystkie funkcje kary, a zwłaszcza jej cele sprawiedliwościowe i wychowawcze oraz przede wszystkim, że czyniłoby zadość potrzebom w zakresie kształtowania

świadomości prawnej społeczeństwa. Dlatego nie znajdując podstaw do stwierdzenia rażącej niewspółmierności wymierzonej oskarżonej kary pozbawienia wolności, po dokonaniu omówionej już zmiany podstawy prawnej skazania i wymiaru kary, w pozostałym zakresie wyrok sądu I instancji w zaskarżonej części utrzymano w mocy.

Oskarżoną zwolniono od ponoszenia kosztów sądowych postępowania odwoławczego w oparciu o przepis art. 624 § 1 k.p.k. w związku z art. 634 k.p.k. uznając, że z uwagi na sytuację rodzinną i majątkową uiszczenie tych kosztów byłoby dla E. M. zbyt uciążliwe.